

OBSAH

1. Bylo nebylo.....	4
Poděkování.....	7
Úvod.....	8
Milí vypravěči!.....	10
Co je to storytelling (Petr Pláteník).....	12
Cesta ke storytellingu – norská a skotská škola vyprávění.....	14
O storytellingu v České republice a na Slovensku.....	18
2. Nalodění.....	22
Úvodní hry pro práci se skupinou.....	25
Příběhy, které chtějí být vyprávěny.....	27
Objevování příběhu – jeho hrdina a prostředí.....	29
3. Plavba.....	32
Jak se staví příběh.....	34
Jak si hrát s příběhem.....	44
Jak příběh opravdu poznat.....	46
4. Vylodění.....	54
Desatero funkčního příběhu.....	56
Když vyprávějí děti – storytelling ve vzdělávání (Markéta Holá).....	57
Když příběhy léčí – storytelling a terapie.....	63
Když vyprávějí pamětníci – storytelling se seniory.....	70
5. Storytelling CZ:	
Příklady realizovaných projektů – jejich vývoj a scénáře.....	74
Všichni Teigeho muži: vzdělávací projekt pro střední školy do literatury.....	76
Sídliště z plechu: komunitní projekt o životě na pražském sídlišti Černý most.....	102
6. Můj ostrov Příběh – vypravěči vyprávějí o tom, jak se dostali k vyprávění.....	114
O autorce.....	139

Milí vypravěči!

Jestli se pozastavujete nad oslovením, tak se s vámi vsadím, že jste aspoň jednou v životě někomu něco vyprávěli. Na vyprávění je spousta úžasných věcí a jedna z nich je ta, že se jako vypravěči už rodíme, schopnost vyprávět je v naší mysli i v naší duši.

Jestli se nepozastavujete vůbec, tak to nejspíš znamená, že si svůj um vyprávět uvědomujete, což je nejen takhle na úvod vynikající zpráva.

Ať už je to jakkoliv, otevírá se před námi cesta do příběhu, cesta do vědomého vyprávění, metody storytellingu. Děkuji, že jste se na tuhle cestu vydali zrovna se mnou, a doufám, že vám na ní budu dobrou průvodkyní a budu umět zodpovědět vaše otázky a zbavit vás případných pochyb. S vyprávěním je to totiž stejné jako s jakoukoliv jinou dovedností. Když se jí rozhodneme věnovat a dát jí čas, tak se zlepšujeme, získáváme sebevědomí a dost často nás to i baví. Když se učíme španělštinu nebo hru na ukulele, také to neumíme hned, chce to nějakou péči. S vyprávěním je to podobné. Ráda bych vám představila vyprávění trochu jako řemeslo. Dám vám návody, recepty a doporučení na to, jak můžete svou dovednost vyprávět trénovat.

Poprvé jsem se setkala se storytellingem, když jsem si při studiích Rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky na Divadelní fakultě JAMU vybírala studijní pobyt ERASMUS. Vyjela jsem do norského Osla, kde jsem se intenzivně téměř šest měsíců učila živé vyprávění (obor Oral storytelling) na Oslo University College (dnes OsloMet).

Když jsem se vrátila z Norska zpátky do České republiky, nakazila jsem svým nadšením některé mé kamarády. Přestože zkušenost ve světě je spíše taková, že vypravěči fungují jako jednotlivci, rozhodla jsem se pokračovat v tom, co jsem se naučila v Oslu, a pracovat na příbězích společně jako skupina. A tak jsem s přáteli založila Storytelling CZ, který se hrdě hlásí k norské škole. Vzdělávání našich vypravěčů ale pokračuje, spolupracujeme s pedagogy z britské Emerson College, v Evropě nejvíce ceněné vypravěčské školy. Norskou metodiku s kolegy používáme, rozvíjíme a aplikujeme na české prostředí. Inspirujeme se zahraničními proudy a také sebou navzájem. Zároveň se snažíme přicházet na stále nové a nové způsoby, jak vyprávění příběhů zařadit do běžného života a jeho nesporné kvality využívat hlavně ve vzdělávání a v terapii.

S vděčností ke svým učitelům a mentorům s vámi budu sdílet metody, které jsem se naučila od vypravěčů a lektorů Heidi Dahlsveen, Georgiany Keable, Giovanny Conforto a Roie Gal-Ora, se kterými jsem měla možnost se osobně setkat.

Dále vycházím ze zkušenosti a workshopů ze Skotského storytellingového centra, z knih, které vydala Emerson College, a z děl autorů, jako jsou Joseph Campbell, Sue Jennings, Jean-Claude Carrière nebo Linda Aronson, ale i mnozí další.

Když vysvětluji jakékoliv storytellingové techniky a poskytuji zpětnou vazbu vyprávěčům na kurzech, všechny je u toho vidím a můžu si s nimi povídat. Vás sice nevidím, ale také si s vámi můžu a chci povídat prostřednictvím této knihy. Kamarádka Bára mi jednou říkala, že definicí hry je to, že do ní nelze nutit. Nelze si hrát z donucení. A stejně tak podle mě nejde vyprávět z donucení. Takže až ucítíte, že máte tu správnou náladu, vezměte si blok, něco na psaní a pastelky a můžeme se společně vrhnout na průzkum až do nitra příběhů.

Přála bych si, aby vám tato kniha předala nadšení do příběhů a vyprávění, stejně jako jsem ho získala já od vyprávěčky Heidi v Norsku. Některé techniky a způsoby práce s příběhem vám budou sedět méně a některé více, a to je naprosto v pořádku. Věřím ale, že tato knížka vám přinese zábavu a poznávání toho, co vlastně už umíte, ale můžete se na to podívat jinak, nově. Tohle je pro mě zároveň taková definice storytellingu. Sice je tato metoda poměrně nová, vznikala postupně ve 2. polovině 20. století, ale věnuje se něčemu tak strašně starému, jako je lidstvo samo. Jen to dělá současně, vědomě, ve společnosti, ve které žijeme. I když dnes už obvykle netrávíme večery sezením u ohně a vyprávěním příběhů, metoda storytelling nám může pomoci najít pro společné sdílení příběhů ten správný prostor, místo i čas.

V průběhu plavby touto praktickou příručkou můžou přijít chvíle, ve kterých by se vám mohl hodit záchranný kruh nebo ukotvení. Pod symbolem záchranného kruhu najdete různé typy příkladů nebo vysvětlení. Symbol kotvy označuje zásadní nebo důležité informace či tvrzení, která je dle mého potřeba zdůraznit. Doufám, že vám tato označení zpříjemní cestu a navedou vás k vlastním úvahám.

Co je to storytelling

*„Všichni jsme vypravěči. Všichni žijeme v síti příběhů.
Mezi lidmi neexistuje silnější spojení než vyprávění příběhů.“*
Jimmy Neil Smith, ředitel International Storytelling Center, USA

V této kapitole bych vám ráda s pomocí kolegyně Petra představila storytelling z teoretické stránky. Nejdřív bych vás ale chtěla vyzvat, abyste si buď jen tak prošli v hlavě, nebo napsali na papír odpověď na pár otázek.

- Co je podle vás příběh?
- Vzpomenete si, jaké příběhy jste měli rádi jako malí?
- Jaké příběhy máte rádi teď?
- Co máte na příbězích rádi?
- Co vás naopak na příbězích nebaví nebo se vám nelíbí?
- Co by měl podle vás mít opravdu poutavý příběh?

Pokud jste si nechali hlavou proudit tyhle otázky, na spoustu definic příběhu jste přišli sami, což je u storytellingu strašně důležité. Vyprávění příběhů je velmi osobní záležitost. Stejně jako každý vypravěč je jiný, tak i stejný příběh v podání různých vypravěčů může mít úplně jinou podobu. Podstatné je přijít na to, co je storytelling právě pro vás, v čem vám tato metoda pomůže, co vám může ukázat, jak vás navede k tomu být poutavými vypravěči. Pouštíme se na společnou cestu, na plavbu ve vlnách příběhů. Ještě nevíme, kam nás moře vyprávění zanese, ale máme odvahu vyplout, a to je teď nejdůležitější!

„Pro různé lidi může storytelling, stejně jako štěstí, znamenat různé věci.“
Berice Dudley, vypravěč, Austrálie

A teď už slíbená teorie!

Petr Pláteník: Co je to storytelling

Storytelling se zabývá vyprávěním příběhů. Tak ostatně zní i doslovný překlad anglického složeného slova story (příběh) + telling (vyprávění). A příběhy přeci vypráví každý: když vyprávíte dětem pohádku na dobrou noc, když líčíte přátelům své zážitky z dovolené, když se snažíte někomu převyprávět děj filmu. To vše je vyprávění příběhů. Ale je to storytelling?